

продукта свеклосахарного производства. Наряду с материальным стимулированием льготного кредита, возможно прямое участие банков в свеклосахарном производстве.

Для перерабатывающих предприятий свеклосахарного производства нужно разработать такую схему финансирования, которая бы охватывала всю технологическую цепочку – от производства сельскохозяйственного сырья до реализации конечного продукта. Так, банк может кредитовать предприятия, выращивающие сахарную свеклу, сахарный завод, где сырье перерабатывают в сахар, и торговые фирмы, которые реализуют эту продукцию. Подход к делу в таком виде может быть весьма перспективной программой как для коммерческого банка, так и для предприятий свеклосахарного подкомплекса.

*А.В. Бугаєнко, аспірант,
ДВНЗ “Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана”*

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОБАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ВИКОРИСТАННЯ ПОСЛУГ БАНКУ З МЕТОЮ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ “БРУДНИХ” КОШТІВ

Очікувані зміни Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів та фінансування тероризму” позначилися на нормативних документах Національного банку України з цього питання. Однією з основних змін є обов’язкове затвердження банками Програми оцінки та управління ризиками використання послуг банку для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. Згідно з постановою Правління НБУ № 189 у банках, з метою вимірювання ризиків використання послуг банку для легалізації кримінальних доходів мають бути запроваджені певні інструменти. Вони повинні забезпечувати як розрахунок ризику використання послуг банку для легалізації кримінальних доходів на рівні клієнтів, так і розрахунок ризиків використання послуг банку для легалізації кримінальних доходів на рівні банку. Отже, фактично, при розрахунку ризику використання послуг банку з метою легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, враховуються щонайменше два якісні показники: клієнт, послуга. Система управління ризиками використання послуг банку з метою легалізації кримінальних доходів повинна відповідати організаційній структурі банку, специфіці та обсягам послуг, що надаються клієнтам, структурі клієнтської бази банку,

що дає деяку свободу дій щодо розробки критеріїв. Проте, на думку автора, варто на законодавчому рівні закріпити, які саме інструменти це мають бути: кількісні, якісні або обидва види показників. Варто враховувати, що якісний аналіз спирається на чітко окреслені фактори: на клієнтів, на яких розрахований продукт, їх репутацію, фінансові можливості. Метою ж кількісного аналізу ризику є чисельна оцінка і, власне, формалізація ступеня ризику. Саме тому, здійснюючи кількісний аналіз ризику, його умовно можна поділити на блоки:

- вибір коефіцієнтів оцінки ступеня ризику;
- визначення прийняттого для окремого продукту рівня ризику;
- методи мінімізації ризиків.

Уніфікована форма розрахунку ризику дозволить оцінити будь-який банківський продукт на предмет можливості легалізації коштів. Вважаю, що розрахунок “ризиків послуги” має поєднувати як якісну, так і кількісну сторони.

Також викликає сумнів процедура моніторингу ризиків, яка має своєчасно відстежувати рівень ризику клієнтів та можливі винятки при його визначенні. Незрозумілим залишається періодичність здійснення такої перевірки, а також кількість клієнтів, яких вона охоплює. Вважаю, що таку процедуру слід здійснювати один раз на квартал і лише по тих клієнтах, які у попередньому кварталі мали дебетові обороти по рахунку, тобто рух коштів здійснювався за ініціативою клієнта.

Встановлений обов’язок банку щоквартально здійснювати розрахунок ризиків використання послуг банку для легалізації кримінальних доходів та аналізувати його результати. На думку автора, таку процедуру доцільніше проводити лише у разі впровадження нових банківських продуктів або внесення суттєвих змін до діючих. У висновках слід обґрунтовувати рівень ризиків, присвоєний послугам банку для легалізації кримінальних доходів, наприклад, спираючись на показники, використані для їх розрахунку, та включати перелік заходів щодо їх мінімізації. Такими заходами, зокрема, можуть бути: додаткові вимоги до ідентифікації клієнтів; підписання договору про надання послуги особисто директором підприємства; перевірка клієнтів відділом безпеки банку.

Отже, впровадження змін до положення Національного банку України “Про здійснення банками фінансового моніторингу” супроводжується зростанням обсягів контрольних процедур, що необхідно враховувати як у практичній діяльності, так і при розробці методичних процедур.